

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΚΩΝ. ΛΕΟΝΤΙΔΗ

1. 'Ο άγροτικός χαρακτήρ τής 'Ελλάδος: 'Η 'Ελλάς εἶναι χώρα κατ' ἐξοχὴν άγροτική. 'Η γεωργία αντιπροσωπεύει τὴν κυριωτέραν μορφήν τῆς παραγωγικῆς δραστηριότητος αὐτῆς, τὰ δὲ γεωργικὰ ἐπαγγέλματα ἀπασχολοῦν τὰ 63 % τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας. Τέσσαρα ἑκατομμύρια ὀκτακόσαι τριάκοντα χιλιάδες ψυχῶν ζοῦν ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς γῆς.

'Η σπουδαιότης τῆς γεωργίας εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τῆς χώρας προκύπτει, πρὸς τούτοις, ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ἐξαγωγή τῶν γεωργικῶν προϊόντων καλύπτει περίπου τὰ 70 % τοῦ συνόλου τῶν ἐξαγωγῶν μας.

Πρέπει, ἐν τούτοις, νὰ σημειωθῆ ὅτι ἐν 'Ελλάδι τὸ σύνολον τῶν καλλιεργουμένων γαιῶν δὲν ἀνέρχεται παρὰ εἰς τὰ 28 % (ἤτοι εἰς 34 824 000 στρέμματα) τῆς ὀλικῆς ἐπιφανείας τῆς χώρας, ἣτις ἀποτελεῖται ἀπὸ 132 560 000 στρέμματα. 'Η ὑπόλοιπος ἔκτασις κατέχεται ἀπὸ βοσκάς, δάση, ἀγόνους γαίας κτλ.

2. Τὸ άγροτικὸν καθεστῶς: Τὸ κυριαρχοῦν ἐν 'Ελλάδι άγροτικὸν καθεστῶς εἶναι τὸ τῆς μικρᾶς ἰδιοκτησίας, προελθὸν ἀπὸ τὴν ἐφαρμοσθεῖσαν, ἐν εὐρείᾳ κλίμακι, άγροτικὴν μεταρρύθμισιν. Μέχρι τοῦ 1952, 19 459 000 στρέμματα γῆς ἀπηλλοτριώθησαν, ἐκ τῶν ὁποίων 12 000 000 ἦσαν γαῖαι καλλιεργούμεναι καὶ τὸ ὑπόλοιπον γαῖαι κατάλληλοι διὰ βοσκήν.

Αἱ ἀπαλλοτριωθεῖσαι γαῖαι διενεμήθησαν εἰς 337 000 άγροτικὰς οἰκογενείας, δημιουργηθεῖσῶν ἰσαριθμῶν αὐτονόμων ἐκμεταλλεύσεων. 'Ο ἀριθμὸς τῶν ἐκμεταλλεύσεων τούτων αντιπροσωπεύει τὸ τρίτον τοῦ συνόλου τῶν άγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων τῆς Χώρας. 'Οσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἔκτασιν τῶν διανεμηθέντων κληρῶν, αὐτὴ ποικίλλει κατὰ περιφερείας, κυμαινομένη μεταξὺ 8 καὶ 180 στρεμμάτων.

Πρέπει νὰ προστεθῆ ὅτι, εἰς ἐφαρμογὴν τῆς τελευταίας άγροτικῆς νομοθεσίας, γίνεται διανομὴ καὶ ἄλλων ἀπαλλοτριωθεῖσῶν γαιῶν ἐκ 5 000 000 στρεμμάτων περίπου. Αἱ γαῖαι αὗται, ποὺ εἶναι κατὰ τὰ 2)5 καλλιεργούμεναι καὶ κατὰ τὰ 3)5 βοσκαί, διατίθενται δι' ἀποκατάστασιν 45 000 οἰκογενειῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν καὶ 10 000 οἰκογενειῶν κτηνοτρόφων, ἀκόμη δὲ διὰ τὴν παροχὴν συμπληρωματικῆς ἐκτάσεως γῆς εἰς 120 000 οἰκογενείας, εἰς τὰς ὁποίας, κατὰ τὰς προηγουμένας διανομὰς γαιῶν, ἐδόθησαν ἀνεπαρκεῖς διὰ τὴν συντήρησίν των κληροί.

3. 'Η ἔκτασις τῶν άγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων: 'Ο ἀριθμὸς τῶν άγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων ἐν 'Ελλάδι ἀνέρχεται εἰς 1 000 000 περίπου, ἡ δὲ μέση ἔκτασις αὐτῶν δὲν ὑπερβαίνει τὰ 33,5 στρέμματα. Πρέπει νὰ προστεθῆ ὅτι ἡ μέση αὐτὴ ἔκτασις εἶναι γενικῶς μεγαλυτέρα εἰς τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θράκην καὶ τὴν Δυτικὴν 'Ελλάδα, ἤτοι ἐκεῖ ὅπου ἐφηρμόσθη ἡ άγροτικὴ μεταρρύθμισις. Ἀντιθέτως ἡ μέση ἔκτασις τῶν ἐκμεταλλεύσεων εἶναι μικροτέρα ἐκεῖ ὅπου ἡ μεταρρύθμισις αὐτὴ δὲν ἔγινεν, ἤτοι εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὴν Κρήτην καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ Ἰονίου πελάγους.

'Ο κατωτέρω πίναξ, ὀφειλόμενος εἰς τὸν Καθηγητὴν κ. Χρ. Εὐελπίδην, δίδει μίαν γενικὴν ἰδέαν περὶ τῆς ἐκτάσεως τῶν άγροτικῶν ἐκμεταλλεύσεων.

			Ἀριθμὸς (%)	Ἑκτασις (%)
Ἐκμεταλλεύσεις ἀπὸ	1 —	10 στρέμματα	27,76	7,0
»	»	10 — 50 »	57,52	47,2
»	»	50 — 200 »	14,07	33,6
»	»	200 — 500 »	0,55	4,2
»	»	500 — 1 000 »	0,10	6,3
»	»	5 000 καὶ ἄνω »	—	1,7

Ἐπικρατοῦν, δηλονότι, παρ' ἡμῖν, αἱ πολὺ μικραὶ καὶ αἱ μικραὶ ἐκμεταλλεύσεις. Ἐπικρατοῦν πρὸς τούτοις οἱ παραγωγοὶ οἱ ὅποιοι ἐκμεταλλεύονται γαίας τῆς ἰδίας αὐτῶν κυριότητος. Αἱ στατιστικαὶ δεικνύουν ὅτι ἐκ τῶν καλλιεργητῶν τὰ 87% εἶναι ἰδιοκτητῆται τῶν γαιῶν τὰς ὁποίας ἐκμεταλλεύονται, τὰ 11% εἶναι ἐν μέρει μὲν ἰδιοκτητῆται ἐν μέρει δὲ μισθωταὶ καὶ κολλῆγοι τῶν ἐκμεταλλευομένων ὑπ' αὐτῶν γαιῶν καὶ τὰ 2% μόνον χωρὶς ἰδιοκτησίαν, ἐκμεταλλεῦόμενοι γαίας ἀνηκούσας εἰς τρίτους.

4. Ἡ σταθεροποίηση τῆς μικρᾶς ἰδιοκτησίας: Τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς μικρᾶς ἀγροκτησίας ἐν Ἑλλάδι εἶναι ὁ κατατεμαχισμὸς αὐτῆς, ὀφειλόμενος καὶ εἰς ἄλλους μὲν λόγους κυρίως ὅμως εἰς τὸ κληρονομικὸν δίκαιον τῆς χώρας, τὸ ὅποιον ἐπιβάλλει τὴν ἴσην διανομὴν τῶν γαιῶν μεταξὺ τῶν τέκνων τοῦ ἀποθιοῦντος. Συμφώνως πρὸς τὰ ἐπίσημα στοιχεῖα, ὑπάρχουν ἐν Ἑλλάδι 6 590 000 τεμάχια γῆς. Ἦτοι ἀναλογοῦν, κατὰ μέσον ὄρον, 6,5 τεμάχια δι' ἐκάστην ἐκμετάλλευσιν. Ὁ τεμαχισμὸς αὐτὸς τῆς ἐγγείου ἰδιοκτησίας εἶναι μεγαλύτερος εἰς τὴν Πελοπόννησον, τὰς νήσους καὶ τὰς θρειακὰς περιφερείας, μικρότερος δὲ εἰς τὴν Θεσσαλίαν, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θράκην καὶ τὰς ἄλλας περιφερείας εἰς τὰς ὁποίας ἡ μικρὰ ἰδιοκτησία εἶναι ἀπότοκος τῆς ἀγροτικῆς μεταρρυθμίσεως.

Πρὸς προστασίαν τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας ἀπὸ τὸν κατατεμαχισμόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν προφύλαξιν τῆς ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς ἐκ νέου συγκέντρωσεως τῆς εἰς χεῖρας ὀλίγων ἀνθρώπων, ἡ ἀγροτικὴ μας νομοθεσία υἱοθέτησε δύο μεγίστης σπουδαιότητος μέτρα: τὸν ἀναδασμόν καὶ τὸ δίκαιον τοῦ μοναδικοῦ κληρονόμου.

Τὸ δίκαιον τοῦ μοναδικοῦ κληρονόμου καθιερροῦται διὰ τοῦ ἀρθροῦ 1889 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, ἐν τῷ ὁποίῳ δρίζεται ὅτι ἡ ἀγροτικὴ ἐπιχείρησις, ὅταν ἀποτελῇ οἰκονομικὴν μονάδα, δύναται νὰ μεταβιβασθῇ ὀλοκληρωτικῶς εἰς ἕνα μόνον κληρονόμον τῆ αἰτήσεως, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως ὅτι οὗτος θὰ ἔχη τὴν μεγαλύτεραν ἱκανότητα δι' ἐπιφελῆ ἐκμετάλλευσιν καὶ θὰ ἀποζημιώσῃ ἀμέσως τοὺς συγκαληρονόμους τοῦ θάσει τῆς ἀγοραίας ἀξίας τοῦ κτήματος.

Αἱ διατάξεις αὗται τοῦ Κώδικος, παρ' ὅλον ὅτι ἰσχύουν ἀπὸ τοῦ 1946, δὲν ἔτυχον εἰσέτι ἐφαρμογῆς. Οἱ δὲ λόγοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

1ον) Ὁ θεσμὸς τοῦ μοναδικοῦ κληρονόμου μεταφυτευθεὶς ἐν Ἑλλάδι ἐκ τῆς ξένης καὶ ξενικῆς ἐκφράζων νοοτροπίαν δὲν συμβιβάζεται πολὺ μὲ τὰς νομικὰς ἀντιλήψεις καὶ τὰ κληρονομικὰ ἔθιμα τῶν Ἑλλήνων ἀγροτῶν, οἱ ὅποιοι, διὰ τὸν λόγον τούτον, αἰσθάνονται μεγάλην δυσκολίαν ν' ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἴσης διανομῆς τῶν κληρονομικῶν κτημάτων, ἥτις τόσοσ πολὺ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ δημοκρατικὸν αἶσθημα αὐτῶν.

2ον) Αἱ οἰκονομικαὶ δυνατότητες τῆς Χώρας δὲν ἐπιτρέπουν ἄνετον ἀπορ-

ρόφησιν τῶν ὑπεραριθμῶν κληρονόμων τῶν ἐγγείων ἰδιοκτητῶν ἀπὸ ἄλλα ἐπαγγέλματα, τὴν βιομηχανίαν, τὸ ἐμπόριον κτλ.

3ον) Ἡ ἀποζημίωσις τῶν συγκληρονόμων ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀγοραίας ἀξίας τοῦ κτήματος δὲν εἶναι εὐνοϊκὴ διὰ τὸν μοναδικὸν κληρονόμον, διότι ἐν Ἑλλάδι ἡ ἀξία αὕτη, δοθείσης τῆς σπάνιως τῶν καλλιεργουμένων γαιῶν, εἶναι κατὰ πολὺ ἀνωτέρα τῆς ἀξίας τῆς, τῆς ἐξευρισκομένης βάσει τοῦ εἰσοδήματος αὐτῆς (valeur de rendement).

Ὁ ἀναδασμὸς τῆς γῆς, ἐξ ἄλλου, προβλέπεται ἀπὸ τὸν νόμον 2258 τοῦ 1952. Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τούτου, ὁ ἀναδασμὸς εἶναι προαιρετικὸς. Καθίσταται ὅμως οὗτος ὑποχρεωτικὸς ὅταν τὸν ζητήσουν τὰ 51 %, τουλάχιστον, τῶν ἐνδιαφερομένων ἰδιοκτητῶν. Ἡ μέχρι σήμερον, ἐν τούτοις, ἐφαρμογὴ τοῦ ἀναδασμοῦ τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἱκανοποιητικὴ.

5. Τὸ γεωργικὸν εἰσόδημα : Ἡ ἑλληνικὴ γεωργία, ὑποστᾶσα ὀλοκληρωτικὴν σχεδὸν καταστροφὴν κατὰ τὸν πόλεμον καὶ τὴν κατοχὴν, ἠδυνήθη, μεταπολεμικῶς, χάρις εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Βοήθειαν καὶ τὰς ἀκαμάτους προσπάθειάς τῶν ἀγροτῶν νὰ ὀρθοποδήσῃ καὶ νὰ πραγματοποιήσῃ γενικῶς ἀξιεπαίνους προόδους εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἀνασυγκρότησιν αὐτῆς. Πράγματι, αἱ σεβασταὶ ἐπενδύσεις κεφαλαίων, ἡ ἀνανέωσις τοῦ τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ, ἡ ἐκτέλεσις μικρῶν καὶ μεγάλων ἐγγείων βελτιώσεων, ἡ ἀνάπτυξις τῆς δενδροκαλλιεργείας καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τελειοποιημένων ἐπιστημονικῶν μεθόδων, οἱ αἱ ἡ χρησιμοποίησις σπόρων μεγαλυτέρας ἀποδόσεως, ἡ εὐρύτερα χρῆσις τῶν χημικῶν λιπασμάτων καὶ τῶν φαρμάκων καὶ ἡ θέσις ἐν λειτουργίᾳ ἀγροτικῶν βιομηχανικῶν συνετέλεσαν μεγάλως εἰς τὴν ἀνόρθωσιν τῆς ἑλληνικῆς γεωργικῆς οἰκονομίας.

Τὸ συνολικὸν εἰσόδημα τῆς γεωργίας, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ τῆς κτηνοτροφίας, τῶν δασῶν καὶ τῆς ἀλιείας, ἀνερχόμενον τὸ 1952 εἰς 7 724 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἔφθασε τὸ 1953 εἰς τὸ ποσὸν τῶν 13 126 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, τὸ ὁποῖον ἀντεπροσώπευε τὰ 38 % τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Τὸ 1954, ἀντιθέτως, λόγῳ τῆς μειωμένης σχετικῶς παραγωγῆς, τὸ γεωργικὸν εἰσόδημα ὑπέστη ἐλαφρὰν κάμψιν καὶ περιορίσθη εἰς 12 700 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Ἐν τούτοις, δοθέντος ὅτι ἡ παραγωγὴ τοῦ 1955 ὑπῆρξεν ἐξαιρετικὴ, τὰ ἐπιτευχθέντα τὸ ἔτος 1954 ἀποτελέσματα πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἀρκετὰ ἱκανοποιητικά. Οὕτω, εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1954, τὸ γεωργικὸν εἰσόδημα ἦτο ἴσον πρὸς τὸ 36 % τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἔναντι τοῦ 38 % τοῦ προπολεμικοῦ.

Τὸ μέσον, ἐξ ἄλλου, εἰσόδημα ἦτο κατὰ μὲν κεφαλὴν ἀγρότου δραχμαὶ 2 869 κατὰ δὲ ἐκμετάλλευσιν δραχμαὶ 12 903, ἦτοι δολλάρια 450. (Μέσος ὁρος τῶν ἐτῶν 1953—1954).

Τὸ εἰσόδημα τοῦτο, τὸ τόσον ἀνεπαρκές, συμπληροῦται ἀπὸ τινὰ δευτερεύοντα εἰσοδήματα, ἀπορρέοντα ἀπὸ πηγὰς ξένας πρὸς τὴν ἀγροτικὴν ἐπιχειρήσιν, καὶ ἀπὸ ἐμβάσματα τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τὰ τελευταῖα ταῦτα ὅμως ὀλιγοστεῦον ὀλοέν, λόγῳ τῶν ἐπιβαλλομένων εἰς τὴν μετανάστευσιν περιορισμῶν.

Με ὀλίγας λέξεις, ἡ Ἑλλάς ἔχει τὸ μικρότερον γεωργικὸν εἰσόδημα ἀπὸ ὅλας τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης.

6. Ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου : Ἡ καλλιέργεια αὕτη εἶναι σπουδαιότατη, ὅχι μόνον λόγῳ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καλλιεργητῶν τοὺς ὁποίους ἀπασχολεῖ ἀλλὰ καὶ

λόγω τῆς ἐκτάσεως τῶν γαιῶν τὰς ὁποίας χρησιμοποιεῖ. Πρέπει δὲ νὰ τονισθῇ ἀμέσως ὅτι αἱ διακυμάνσεις, αἱ σημειούμεναι εἰς τὰς ποσότητας τοῦ παραγομένου σίτου, ἀσκοῦν ἀποφασιστικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐξελίξεως τῆς Χώρας.

Τόσον ἡ αὔξεις τῆς παραγωγῆς τοῦ σίτου ὅσον καὶ ἡ ἐλάττωσις αὐτῆς δημιουργοῦν προβλήματα τῶν ὁποίων ὁ ἀντίκτυπος ἐκδηλοῦται εἰς τὸ ἰσοζύγιον τῶν πληρωμῶν, ὅπως ἐπίσης εἰς τὴν νομισματικὴν ἰσορροπίαν καὶ τὸν σχηματισμὸν τῶν εἰσοδημάτων.

Τὸ 1954, ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου ἐκάλυψε γαίας 10 279 000 στρεμμάτων ἐκ τῶν ὁποίων παρήχθησαν 1 218 000 τόνοι σίτου. Σήμερον, ἡ ἐτήσια παραγωγή ἐντοπίου σίτου καλύπτει τὰ 81 % τῶν ἀναγκῶν τῆς καταναλώσεως, ἤτις ἀνέρχεται εἰς τοὺς 1 450 000 τόνους. Εἶναι δὲ ἡ παραγωγή αὕτη ἀνωτέρα κατὰ 37 % τῆς μέσης παραγωγῆς τῶν ἐτῶν 1935—1938.

Πρέπει ὁμως νὰ διευκρινισθῇ ὅτι ἡ αὔξεις τῆς παραγωγῆς τοῦ σίτου ὀφείλεται ὀλιγώτερον εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῶν καλλιεργειῶν καὶ περισσότερο εἰς τὴν αὔξισιν τῶν ἀποδόσεων, αἵτινες, διὰ τῆς βελτιώσεως τῶν μεθόδων καλλιεργείας καὶ τῆς χρησιμοποίησεως καλυτέρων ποικιλιῶν σπόρων, ἀκολουθοῦν πορείαν διαρκῶς ἀνιούσαν. Ἡ μέση στρεμματικὴ ἀπόδοσις τοῦ σίτου, ἤτις τὸ 1952 δὲν ἐφθανε παρὰ τὰ 115 χιλιόγραμμα, τὸ 1954 ἀνῆλθεν εἰς τὰ 122 χιλιόγραμμα.

Δύναται νὰ προβλεφθῇ ὅτι ἐπέκτασις τῆς καλλιεργείας τοῦ σίτου ἐν μεγάλῃ κλίμακῃ δὲν θὰ εἶναι ἐφικτὴ ἐν τῷ μέλλοντι. Καὶ τοῦτο, ἀφ' ἐνὸς μὲν λόγῳ τῆς ἰσχνότητος τοῦ ἀκαθαρίστου εἰσοδήματός της ἐν σχέσει μὲ τὸ ἴδιον εἰσόδημα ἄλλων καλλιεργειῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου λόγῳ τῆς σπάνιου τῶν καλλιεργησίμων γαιῶν.

7. Τὰ κυριώτερα ἐξαγωγίμα γεωργικὰ προϊόντα : Ὁ καπνὸς εἶναι τὸ κυριώτερον ἐξαγωγίμον ἐλληνικὸν προϊόν. Τὰ 36 % τοῦ συναλλάγματος, τοῦ εἰσαγομένου εἰς τὴν Χώραν ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἐξαγωγῶν, ἀντιπροσωπεύουν τὴν ἀξίαν τοῦ καπνοῦ, παρ' ὅλον ὅτι μικρὰν σχετικῶς ἔκτασιν γῆς καταλαμβάνει ἡ καλλιέργεια αὐτοῦ. Ἡ διὰ τοῦ καπνοῦ καλλιεργουμένη γῆ δὲν ὑπερβαίνει τὰ 4 % τοῦ συνόλου τῶν καλλιεργουμένων γαιῶν, ἡ δὲ μέση ἔκτασις ἐκάστης ἐκμεταλλεύσεως δὲν εἶναι μεγαλυτέρα τῶν πέντε στρεμμάτων.

Κατὰ τὸ ἔτος 1954, ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ ἐξετάθη ἐπὶ ἐκτάσεως 1 065 000 στρεμμάτων, ἤτις ὑπῆρξεν ἀνωτέρα κατὰ 17 % τῆς κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος καλλιεργηθείσης. Δοθέντος δ' ὅτι προπολεμικῶς ἡ διὰ καπνοῦ καλλιεργουμένη γῆ ἀνῆρχετο εἰς 830 000 στρέμματα, προκύπτει ὅτι ἡ κατὰ τὸ 1954 καλλιεργηθεῖσα ἔκτασις ὑπερέτρησε τῆς προπολεμικῶς καλλιεργηθείσης κατὰ 22 %.

Ἡ παραγωγή τοῦ καπνοῦ, ἤτις κατὰ τὰ ἔτη 1935—1939 ἤγγιζε, κατὰ μέσον ὄρον, τοὺς 61 000 τόνους καὶ εὑρίσκετο εἰς τὸ ἴδιον ὕψος τὸ 1953, τὸ 1954 ἀνῆλθεν εἰς τοὺς 63 000 τόνους.

Κατὰ τὰ τελευταῖα πέντε ἔτη, ἡ ἐξαγωγή τοῦ καπνοῦ διέγραψε καμπύλην ἀνιούσαν. Ἐφθασε τοὺς 26 370 τόνους τὸ 1950, τοὺς 48 925 τὸ 1953 καὶ τοὺς 52 119 τὸ ἔτος 1954. Ὑπερέβη ἐπομένως αὕτη τὴν μέσην ἐξαγωγὴν τῆς περιόδου 1935—1939, ἤτις ἀνῆρχετο εἰς 44 250 τόνους περίπου. Ἄλλ' ἡ αὔξισις αὕτη τοῦ ὄγκου τῶν ἐξαγωγῶν, ἤτις, κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη, ὤφειλετο κυρίως εἰς τὴν ὑποτίμησιν τῆς δραχμῆς, δὲν ἐπετεύχθη εἰμὴ ἐπὶ μειώσει τῶν εἰς ξένον συνάλλαγμα τιμῶν τοῦ καπνοῦ. Αἱ τιμαὶ αὗται, ἀνερχόμεναι τὸ 1950 εἰς 1,59 δολ-

λάρια κατά χιλιόγραμμον, κατήλθον τὸ ἔτος 1952 εἰς 1,25 δολλάρια καὶ τὸ ἔτος 1954 εἰς 1,18 δολλάρια.

Ἡ κορινθιακὴ σταφὶς εἶναι τὸ δευτέρον προϊόν τὸ ὁποῖον προορίζεται, κατ' ἐξοχὴν, δι' ἐξαγωγὴν. Ἡ καλλιέργειά της, περιορισθεῖσα, κατ' ἀνάγκην, κατὰ τὴν κατοχὴν εἰς ὄφελος τῆς καλλιέργειας τῶν δημητριακῶν, δὲν ἐκτείνεται πλέον σήμερον παρὰ ἐπὶ μιᾶς ἐκτάσεως 445 760 στρεμμάτων, ἡτις εἶναι κατωτέρα κατὰ 23,7 % ἀπὸ ἐκείνην ἢ ὁποῖα ἐκαλλιεργεῖτο κατὰ τὴν πρὸ τοῦ πολέμου περίοδον (583 000 στρέμματα).

Κατὰ τὴν περίοδον τῶν ἐτῶν 1946 — 1950, ἡ παραγωγή τῆς κορινθιακῆς σταφίδος ἀνῆρχετο κατὰ μέσον ὄρον εἰς 76 450 τόννους καὶ ἀντεπροσώπευε τὰ 14,7 % τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς σταφίδος. Κατὰ τὸ ἔτος 1954, περιωρίσθη αὕτη εἰς τοὺς 72 000 τόννους.

Διαπιστοῦται ὁμοίως μείωσις τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ προϊόντος τούτου, ἡτις, ἀνελθοῦσα εἰς τοὺς 57 492 τόννους κατὰ τὸ 1950—1951, ἔπεσεν εἰς τοὺς 50 000 τόννους κατὰ τὰ ἀκολουθήσαντα τρία ἔτη. Ἐν πάσῃ ὁμῶς περιπτώσει, ἡ Ἑλλάς πορίζεται ἔτησίως ἀπὸ τὴν ἐξαγωγὴν τῆς σταφίδος συνάλλαγμα ἀνώτερον τῶν 11 000 000 δολλαρίων. Τὸ ποσὸν τοῦτο ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ 12 % περίπου τοῦ ἐκ τῶν ἐξαγωγῶν γεωργικῶν προϊόντων ἀποκτωμένου συναλλάγματος.

8. Ὁ μεταπολεμικὸς προσανατολισμὸς τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς. Αἱ ἑλληνικαὶ ἐξαγωγαὶ συνίστανται, κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος αὐτῶν, εἰς εὐγενῆ γεωργικὰ προϊόντα καὶ ἰδίως εἰς καπνὸν καὶ σταφίδα. Ἐν τούτοις, μετὰ τὸν πόλεμον, ἡ ζήτησις τῶν προϊόντων τούτων δὲν κερδίζει πολὺ ἔδαφος ἐπὶ τῆς διεθνούς ἀγορᾶς. Ἐπὶ πλέον, οἱ πόροι, οἱ ὁποῖοι πραγματοποιοῦνται ἀπὸ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν προϊόντων τούτων, καὶ ὅλως ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὴν τοῦ καπνοῦ, παρὰ τὴν αὐξησιν τοῦ ὄγκου αὐτῶν εἶναι, ἀπὸ ἀπόψεως τιμαρίθμου, κατώτεροι τῶν προπολεμικῶς ἐπιτυγχανομένων.

Ἐξ ἄλλου, ἡ Ἑλλάς εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ εἰσάγῃ διάφορα εἶδη, κυρίως πρῶτης ἀνάγκης, μετὰ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ πρῶτα ὕλαι καὶ προϊόντα ἀγροτικῆς προελεύσεως, διὰ τὰ ὁποῖα πληρῶνει συνάλλαγμα περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἰσπράττει ἐκ τῶν ἐξαγωγῶν της. Ἐντεῦθεν τὸ χρόνιον ἔλλειμμα τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου αὐτῆς, διὰ τὴν θεραπείαν τοῦ ὁποῖου, ἔστω καὶ τὴν μερικὴν, ἡ ἀγροτικὴ πολιτικὴ τῆς Χώρας πρὸς διπλοῦν ἄγεται προσανατολισμὸν : Ἐν πρώτοις, πρὸς τὴν ἐπέκτασιν καὶ τὴν ἔντασιν τῆς παραγωγῆς καὶ ἄλλων ἐξαγωγίμων προϊόντων διὰ νὰ βελτιωθῇ ἡ διάρθρωσις τῶν ἐξαγωγῶν ἀπὸ ἀπόψεως ποικιλίας προϊόντων. Δεύτερον, πρὸς τὴν ἐπίτευξιν συμπληρωματικῆς παραγωγῆς ἐν τῇ Χώρᾳ διὰ νὰ καλύπτονται αἱ κανονικαὶ ἀνάγκαι τῆς ἐθνικῆς καταναλώσεως καὶ συνεπῶς νὰ περιορίζεται ὁ ὄγκος τῶν εἰσαγομένων εἰδῶν διατροφῆς.

ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο, αἱ προσπάθειαι ἐστράφησαν πρὸς τὴν προώθησιν τῆς καλλιέργειας τοῦ δάμβacos, τῆς δρύζης, τῶν λαχανικῶν καὶ τῶν δενδρωδῶν καλλιέργειῶν.

Ὁ δάμβας, ὁ ὁποῖος τῷ 1937 ἐκαλλιεργεῖτο ἐπὶ μιᾶς ἐπιφανείας 820 156 στρεμμάτων καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ παραγωγή δὲν ἤγγιζε παρὰ τοὺς 63 146 τόννους, τὸ 1954 ἐκαλλιεργήθη ἐπὶ μιᾶς ἐκτάσεως 1 088 000 στρεμμάτων καὶ ἀπέδωσε 120 000 τόννους συσπῆρου δάμβacos, ἰσοδυναμοῦντας πρὸς 39 000 τόννους ἐκκοκτι-

ομένου προϊόντος. Με άλλας λέξεις, ή παραγωγή του βάμβακος μεταπολεμικώς σχεδόν έδιπλασιάσθη, χάρις ιδία εις την αύξησιν τής κατά στρέμμα αποδόσεως, ήτις από 66 χιλιογράμματα που ήτο πρό του πολέμου, άνηλθε τό 1954 εις τά 110 χιλιογράμματα.

Η προοπτική δέ είναι ότι με τά λαμβανόμενα μέτρα ή παραγωγή του βάμβακος θά αύξήση κατά 10 000 τόννους, ήτοι κατά 25 % περίπου.

Κατά τό έτος 1954, μετά την κάλυψιν των άναγκών τής εθνικής άγοράς, 11.000 τόννοι βάμβακος έξήχθησαν εις τό έξωτερικόν.

Ακόμη μεγαλύτεραν αύξησιν παρουσίασεν ή παραγωγή τής όρυζης. Πράγματι ή όρυζα, ή όποία κατείχε πρό του πολέμου έκτασιν 20 000 στρεμμάτων περίπου και ειχε μέσην έτησίαν απόδοσιν 5 έως 6 χιλιάδων τόννων, τό 1954 έκκαλλιεργήθη επί 220 000 στρεμμάτων γής και απέδωσε περί τούς 81 000 τόννους άναποφλοιώτου προϊόντος.

Ένδιαφέρει νά λεχθή ότι ή ανάπτυξις τής όρυζοκαλλιεργείας δέν έγινεν εις βάρος άλλων καλλιεργείων, διότι έχρησιμοποιήθησαν δι' αυτήν, κατά τό πλείστον, γαίαι θεωρούμεναι μή καλλιεργήσιμοι και ιδίως βοσκαί, βαλτότοποι και γαίαι άλκαλικοί (άλμύρες). Πρέπει, πρός τούτοις, νά έξαρθή ή έπιτευχθείσα κατά τά τελευταία έτη άνοδος τής στρεμματικής αποδόσεως τής όρυζης. Άνερχομένη αύτη τό 1940 εις 200 χιλιογράμματα, τό 1954 έφθασεν εις τά 390 χιλιογράμματα, δηλαδή σχεδόν έδιπλασιάσθη.

Δυνατότητες περαιτέρω αύξήσεως τής παραγωγής τής όρυζης ύπάρχουν άκόμη πολλάί. Όχι όμως και πολλάί έλπίδες αύξήσεως τής έξαγωγής αύτης. Η έξέλιξις τής ζήτησεως και των τιμών επί τής διεθνούς άγοράς και ή αύξουσα παραγωγή των άσιατικών χωρών καθιστούν προβληματικήν την άξίαν αύτης ως έξαγωγίμου προϊόντος.

Μεγάλας προόδους έπετέλεσεν ώσαύτως ή καλλιέργεια των λαχανικών, έμφανίσασα μεταπολεμικώς αύξησιν τής παραγωγής τής κατά 62 % περίπου. Διαπιστούται έπίσης λίαν σημαντική αύξησις τής παραγωγής των δενδροδών καλλιεργείων και των γεωμήλων.

9. Η κτηνοτροφία : Προπολεμικώς, ή κατάστασις τής κτηνοτροφίας μας ήτο αρκετά ίκανοποιητική. Άλλ' ό πόλεμος και ή κατοχή την άνέτρεψαν άρδην. Μεταπολεμικώς, έν τούτοις, χάρις εις τάς καταβληθείσας προσπάθειας ή θέσις αύτης έβελτιώθη άξιοσημειώτως. Δύναται νά λεχθή ότι, έξαιρέσει των ίππων και των βοών, των όποίων ό αριθμός είναι κατώτερος του προπολεμικού έξ αίτίας τής έντατικωτέρας χρησιμοποίησεως έλκυστήρων και αυτοκινήτων, ή έλληνική κτηνοτροφία προσήγγισεν εις τά προπολεμικά της όρια και ότι μάλιστα, εις τινας περιπτώσεις, τά υπερέθη. Υπάρχει τώρα εις την Χώραν ό έξής αριθμός ζώων : ίπποι 308 600, ήμίονοι 194 000, όνοι 484 000, βόες 914 000, δόβραλοι 70 000, πρόβατα 8 270 000, αίγες 4 388 000 και χοίροι 620 000.

Όσον άφορά την κτηνοτροφικήν παραγωγήν, αύτη ηύξησεν αισθητώς. Δύναται νά λεχθή ότι αύτη προσήγγισεν εις τό προπολεμικόν επίπεδον αύτης. Έν τούτοις, ή αύξησις του πληθυσμού και ή σχετική βελτίωσις του εθνικού εισοδήματος κατέστησαν άναγκαίαν την εισαγωγήν κτηνοτροφικών προϊόντων εις ποσότητας μεγαλύτερας των προπολεμικών. Διά τούς αυτούς λόγους, αί τιμαί των προϊόντων

τούτων διειρηθήσαν εις ύψηλά επίπεδα έν συγκρίσει πρὸς τὰ επίπεδα τῶν τιμῶν τῆς φυτικῆς παραγωγῆς.

10. Τὰ δάση : Τὰ δάση ἐξετείνοντο, πρὸ τοῦ πολέμου, ἐπὶ ἐπιφανείας 19 000 στρεμμάτων περίπου, ἣτις ἀντεπροσώπευε τὰ 15 % τῆς ὀλικῆς ἐπιφανείας τῆς Χώρας. Ὅμως, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς, τὸ τέταρτον τῶν δασῶν κατεστράφη πλήρως, ἕτερον δὲ έν τέταρτον ὑπέστη μερικὴν καταστροφὴν.

Ὅθεν ὑφίσταται έν τῇ Χώρα πρόβλημα ἀνασυγκροτήσεως τῶν δασῶν, τὸ ὁποῖον καὶ ἀντιμετωπίζεται ἤδη διὰ διαφόρων τρόπων τεινόντων πάντων εις τὴν αὔξησιν καὶ βελτίωσιν τῆς δασικῆς παραγωγῆς.

Ἰδιαιτέρα προσπάθεια καταβάλλεται διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν εις ἀπροσίτους περιοχὰς ὑπαρχόντων δασικῶν συμπλεγμάτων, ἅτινα εἶναι καὶ τὰ σπουδαιότερα ἀπὸ ἀπόψεως παραγωγῆς. Πρὸς τοῦτο ἐκτελοῦνται τὰ ἀπαιτούμενα ἔργα δασικῆς ὁδοποιίας. Κατὰ τὰ ἔτη 1953 καὶ 1954, 115 χιλιόμετρα δασικῶν ὁδῶν κατεσκευάσθησαν. Ἡ ἔτησίᾳ παραγωγή τῆς ξυλείας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἀνέρχεται εις 250 000 κυβικὰ μέτρα.

Πρέπει νὰ γίνῃ ἀκόμη μνεῖα τοῦ ἔργου τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν κατεστραμμένων δασῶν, ἣτις ἐνεργεῖται διὰ τῶν τεχνητῶν ἀναδασώσεων. Κατὰ τὸ ἔτος 1952—1953, ἀνεδασώθη ἕκτασις 47 200 στρεμμάτων. Ἐτέρα δὲ ἕκτασις 39 100 στρεμμάτων ἔτυχε ἀναδασώσεως κατὰ τὸ ἔτος 1953—1954. Πλὴν τούτων, έντονος διεξάγεται ἀγὼν κατὰ τῶν ἐκ τῶν χειμάρρων ζημιῶν τοῦ ἐδάφους.

11. Αἱ δυνατότητες ἀναπτύξεως τῆς γεωργίας : Προκύπτει ἐκ τῶν έν τοῖς πρόσθεν ἐκτεθέντων ὅτι οὐσιώδεις πρόοδοι ἐπραγματοποιήθησαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν στρεμματικῶν ἀποδόσεων καὶ τῆς έν γένει παραγωγικότητος τῆς ἀγροτικῆς ἐργασίας, ἐπίσης ὅτι ἐπῆλθεν, έν τινι μέτρῳ, καὶ αὔησις τῶν καλλιεργουμένων γαιῶν.

Ἐρωτᾶται ὁμως : Αἱ πρόοδοι αὗται θὰ ἐξακολουθήσουν καὶ μέχρι ποίου σημείου ; Ἡ ἀπάντησις θὰ ἦτο ὅτι αἱ προοπτικαὶ δὲν εἶναι πολὺ ἐνθαρρυντικαί. Ἐν πρώτοις, λόγῳ τοῦ περιορισμένου τῆς ἐκτάσεως τοῦ ἐδάφους, ἡ καλλιεργουμένη γῆ δὲν δύναται νὰ αὔξηθῇ πλέον τοῦ 5 ἢ 6 %. Ἐφ' ἑτέρου, ἡ ἔλλειψις κεφαλαίων παρακωλύει τὴν ἐντατικωτέραν καὶ ὀρθολογικωτέραν ἐκμετάλλευσιν τῆς γῆς. Δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγῃ τὸ γεγονός ὅτι ἐκ τῶν 34,8 ἑκατομμυρίων στρεμμάτων καλλιεργουμένων γαιῶν ἀρδεύονται μόλις τὰ 2,7 ἑκατομμύρια στρέμματα, ὅτι αἱ γαῖαι ἐπὶ τῶν ὁποίων γίνεται μηχανικὴ καλλιέργεια καλύπτουν μόλις περὶ τὰ 4 ἑκατομμύρια στρέμματα, ἀντιπροσωπεύοντα τὰ 11,5 % τῆς ὀλης καλλιεργουμένης γῆς, καὶ ὅτι ἡ χρησιμοποιουμένη κατὰ στρέμμα ποσότης χημικῶν λιπασμάτων, παρ' ὄλον ὅτι ἔχει διπλασιασθῆ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, δὲν καλύπτει παρὰ τὰ 25 % τῶν ἀναγκῶν τῶν καλλιεργουμένων γαιῶν.

Πολλαὶ έν πάσῃ περιπτώσει καταβάλλονται φροντίδες διὰ τὴν βελτίωσιν καὶ τὴν αὔησιν τοῦ καλλιεργησίμου ἐδάφους τῆς Χώρας. Ἐξ χιλιάδες ἐλκυστήρες εἶναι ἤδη έν χρήσει, ἐκτὸς τῶν ἐπτακοσίων βαρέων ἐλκυστήρων τῶν κατεχομένων ὑπὸ τῆς Ὑπηρεσίας Μηχανικῆς Καλλιεργείας τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. Ἐπὶ τῇ θάσει, ἐξ ἄλλου, τοῦ Προγράμματος Ἀνασυγκροτήσεως, μεγάλα ἔργα ἐγγείων βελτιώσεων εἶναι ἤδη ὑπὸ ἐκτέλεσιν. Ἡτοι : 1ον) Ἡ ἀρδευσις 750 000 στρεμμάτων γαιῶν τῆς πεδιάδος τῆς Θεσσαλονίκης ἐκ τῶν ποταμῶν Ἀξιῦ καὶ Ἀλιάμονος,

2ον) ή άρδευσεις 506 000 στρεμμάτων τής Κοιλάδος του Άχελφού ποταμού, 3ον) ή άποξηρανσεις 25 000 στρεμμάτων έλώδους γής εις τήν Δυτικήν Μακεδονίαν και έτέρων 25 000 στρεμμάτων τής λίμνης Λαψίστης έν τή περιφέρειά Ίωαννίνων. Μεγάλα έργα θά έκτελεσθούν πρός τούτοις, προσεχώς, κατά μήκος του ποταμού Έβρου, άτινα θά άποδώσουν εις τήν γεωργίαν πλέον των 600 000 στρεμμάτων γής.

Παραλλήλως σημαντική παρέχεται ένίσχυσις διά δανείων εις τās Κοινότητας και τούς ιδιώτας διά τήν έκτέλεσιν έγγειοβελτιωτικών έργων μικροτέρας σημασίας.

12. Η Άγροτική Πίστις : Τό γλίσχρον γεωργικόν εισόδημα δέν έπιτρέπει, φυσική τή λόγη, εις τούς άγρότας τήν ένέργειαν έπενδύσεων εις τās έκμεταλλεύσεις αυτών, πράγμα τό όποιον έξαναγκάζει αυτούς νά προσφεύγουν εις τόν δανεισμόν.

Δοθέντος ότι αι ιδιωτικαι τράπεζαι άποφεύγουν τās γεωργικάς τοποθετήσεις, ή Άγροτική Τράπεζα τής Έλλάδος συνιστά τήν μόνην πηγήν ώργανωμένης άγροτικής πίστεως. Άλλά μόνη ή Τράπεζα αύτη δέν είναι εις θέσιν νά ίκανοποιή τās πολλαπλās εις πιστώσεις ανάγκας τής γεωργίας. Αι πιστώσεις της είναι, κατά μέγα μέρος, πιστώσεις βραχυπρόθεσμοι, ένφ αι άγροτικαι έκμεταλλεύσεις έχουν κυρίως ανάγκην πιστώσεων μέσης και μακράς προθεσμίας διά τήν ανανέωσιν και τόν συγχρονισμόν του τεχνικού των έξοπλισμού, τήν έκτέλεσιν μικρών έργων έγγείων βελτιώσεων, τήν άπόκτησιν έκλεκτών ζώων κ.τ.λ. Έκτός τούτου, αι πιστώσεις τās όποιās αύτη διαθέτει διά τήν χρηματοδότησιν τής γεωργίας είναι περιωρισμένα. Τό 1953 αι χορηγηθεΐσαι πιστώσεις ανήλθον έν συνόλω εις 2 186 έκατομμύρια δραχμών, έξ ών 90 περίπου μόνον υπήρξαν μέσης και μακράς προθεσμίας. Κατά τό έτος 1954, τά ποσά των πιστώσεων τούτων μικρόν μόνον ηδέξηθησαν.

Έννοείται ότι ή αδυναμία τής Άγροτικής Τραπεζής τής Έλλάδος νά ίκανοποιή τās πιστωτικάς ανάγκας των άγροτών έχει ως συνέπειαν τήν προσφυγήν αυτών εις τās έξωτραπεζιτικάς πιστώσεις, προσφερομένας μέ τόκον λίαν ύψηλόν.

Η Άγροτική Τράπεζα τής Έλλάδος δέν έχει τώρα ίδιον κεφάλαιον. Υποστάσα, κατά τήν κατοχήν, πλήρη έκμηδένισιν των κεφαλαίων της συνεπείφ ένός άχαλινώτου νομισματικού πληθωρισμού, έχει σήμεραν ως κύριον πόρον τά κεφάλαια τά όποια καταβάλλονται εις αύτην από τήν Τράπεζαν τής Έλλάδος επί μικρῶ έπιτοκίῳ. Κατά τό τέλος του έτους 1954, αι παρά τή Άγροτική Τραπεζή τής Έλλάδος καταθέσεις έφθανον μόλις τό ποσόν των 200 έκατομμυρίων δραχμών. Είναι άληθές ότι ή Τράπεζα αύτη λαμβάνει, διά τήν άσκησιν μεσοπροθέσμου πίστεως, κεφάλαια τής Άμερικανικής Βοηθείας. Πλήν, τά κεφάλαια ταύτα είναι επίσης περιωρισμένα.

Η Άγροτική Τράπεζα τής Έλλάδος, διά νά δύναται ν' άσκηί πίστιν δι' ιδίων της κεφαλαίων, άπεφασίσθη νά προικοδοτηθῆ δι' ένός ποσού 2 000 έκατομμυρίων δραχμών. Έκ του ποσού τούτου, τό ήμισυ θά καταβληθῆ υπό του Κράτους υπό μορφήν μετοχικού κεφαλαίου επί έτησίῳ τόκῳ 3 0/0 διά τά πρώτα δύο έτη και 4 0/0 διά τά έπόμενα. Οί δεδουλευμένοι τόκοι, δηλαδή ποσόν έτήσιον 30 έως 40 έκατομμυρίων δραχμών, θά τοποθετοῦνται εκ νέου εις τήν Τράπεζαν διά

τὴν αὐξήσιν τῶν μεσοπροθέσμων πιστώσεων αὐτῆς. Τὸ ἕτερον ἡμισυ θὰ καταβληθῆ ὑπὸ μορφήν νέας προικοδοτήσεως, ἀτόκου καὶ μὴ ἐξοφλητέας.

13. Ὁ ἀγροτικὸς συνεργατισμὸς : Ὁ συνεργατισμὸς καταλαμβάνει θέσιν ἐξέχουσαν εἰς τὴν γεωργικὴν οἰκονομίαν τῆς Χώρας. Οἱ συνεταιρισμοὶ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου βαθμοῦ θέτουν τὰς βάσεις μιᾶς ἰσχυρᾶς καὶ μεγαλειώδους ἐθνικῆς ὀργανώσεως τῆς γεωργίας, αἱ δὲ τριτοβάθμιοι συνεταιρικοὶ ὀργανώσεις ἐκφράζουσιν τὰς νεωτέρας προόδους τῆς ἐλληνικῆς γεωργικῆς οἰκονομίας.

Οἱ γεωργικοὶ συνεταιρισμοὶ ἐκτείνουν τὴν δρασίν των εἰς ὄλα τὰ πεδία : εἰς τὴν παραγωγὴν, τὴν συντήρησιν καὶ τὴν μεταποίησιν τῶν γεωργικῶν προϊόντων, ἔτι δὲ καὶ εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν. Δρῶν πρὸς τούτοις ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἀσφαλίσεως. Γενικῶς, χάρις εἰς τὴν λειτουργίαν αὐτῶν, οἱ μικροὶ αὐτόνομοι παραγωγοὶ ἐκπληροῦν, ἀπὸ κοινοῦ, ὑπὸ τοὺς μᾶλλον εὐνοϊκοὺς ὄρους, ὄλας τὰς πράξεις τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν.

Εἶναι δὲ ἡ ἐκ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ συνεργατισμοῦ ὠφέλεια τῶν γεωργικῶν ἐκμεταλλεύσεων μεγίστη : ἐνισχύεται εἰς βαθμὸν σημαντικὸν ἡ παραγωγικότης καὶ ἡ ἀποδοτικότης αὐτῶν, καθίσταται δ' ἅμα ἐδραιότερον καὶ ἀσφαλέστερον τὸ ἐπ' αὐτῶν δικαίωμα ἰδιοκτησίας τῶν αὐτονόμων παραγωγῶν.

Ἀπὸ ἀπόψεως ὕλικῆς ἐπεκτάσεως ὁ ἐλληνικὸς ἀγροτικὸς συνεργατισμὸς ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἀξιολόγους προόδους : Φύεται σήμερον ἐν τῇ Χώρα πλῆθος γεωργικῶν συνεταιριστικῶν ὀργανώσεων, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν καὶ ὁ κύκλος τῶν ἐργασιῶν εὐρίσκεται εἰς διαρκῶς ἀνιούσαν στάθμην. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνεργεῖα συνεταιρισμῶν ὑπερβαίνει σήμερον τὰς 6 000. Αἱ δευτεροβάθμιοι ὀργανώσεις ἀνέρχονται εἰς 120 καὶ αἱ τριτοβάθμιοι εἰς 15. Ἐξ ἄλλου, ὁ ἀριθμὸς τῶν συνεταιρισμένων παραγωγῶν ἀνέρχεται εἰς 696 500, ἐξ οὗ ἔπεται ὅτι τὰ 70 % τῶν ἀγροτῶν εἶναι συνεταιρισμένοι.

Σπουδαιότατη, πρὸς τούτοις, ἔχει σημειωθῆ ἐξέλιξις ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ἐσωτερικοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ἀγροτικοῦ συνεργατισμοῦ. Θὰ ἦτο δυνατόν νὰ μνημονευθῆ ἐν πρώτοις ἡ ἀνάπτυξις αὐτοῦ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς μεγάλης ἐπιχειρήσεως, ἣτις διαπιστοῦται ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς τεχνικῆς ὀργανώσεως, τῆς κυκλοφορίας, τῆς ἐπεξεργασίας καὶ τῆς διαθέσεως τῶν γεωργικῶν προϊόντων ὡς καὶ τῆς εἰς εὐρεῖαν κλίμακα ἐκτελέσεως προμηθευτικῶν ἐργασιῶν. Αἱ μεγάλαι συνεταιρικοὶ γεωργικαὶ ἐπιχειρήσεις, οἵαι αἱ κοινοπραξίαι καὶ αἱ Κεντρικαὶ Ἐνώσεις, χρησιμοποιοῦν, σήμερον, σχεδὸν ὄλας τὰς τελειοποιημένας μεθόδους τῶν μεγάλων ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων.

Εἶναι ἰδιαιτέρως σημεῖώσεως ἄξιον τὸ γεγονός ὅτι ἀριθμὸς τις μεγάλων συνεταιρικῶν γεωργικῶν ἐπιχειρήσεων περιεβλήθησαν τὴν μορφήν ἀνωνύμων ἐταιριῶν. Οὕτω, ἡ Συνεταιριστικὴ Ἐνωσις Καπνοπαραγωγῶν Ἑλλάδος (Σ.Ε.Κ.Ε), ἡ «Ἐλαιουργικὴ», ἔχουσα ὡς ἀποστολὴν τὴν ἐμπορίαν τῶν ἐλαίων καὶ τοῦ ἐλαίου, καὶ ἡ «Προμηθευτικὴ», ἰδρυθεῖσα διὰ τὰς προμηθείας τὰς ἀναγκαίας εἰς τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν κατανάλωσιν τῶν ἀγροτῶν, εἶναι πᾶσαι συνεταιρικοὶ ὀργανισμοὶ τρίτου βαθμοῦ, οἱ ὅποιοι ὁμῶς λειτουργοῦν ὑπὸ μορφήν ἀνωνύμου ἐταιρίας.

Ἀξιόλογος, πρὸς τούτοις, δραστηριότης ἀναπτύσσεται ἀπὸ τοὺς αὐτονόμους Ὄργανισμοὺς τῆς Κορινθιακῆς σταφίδος, τοῦ καπνοῦ, τοῦ δάμβακος καὶ τοῦ οἴνου.

14. Ἡ κατακλείς : Αὐξήθητις καὶ βελτιωθεῖς, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη,